

NHÀ BÁO VIỆT NAM HIỆN ĐẠI

HOÀNG ANH*

1. Quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh về các phẩm chất của người làm báo

1.1. Có lập trường chính trị vững chắc và đạo đức trong sáng

Trong bài nói chuyện tại Đại hội nhà báo lần thứ hai năm 1959, Chủ tịch Hồ Chí Minh nói: “Báo chí của ta thì cần phải phục vụ nhân dân lao động, phục vụ chủ nghĩa xã hội, phục vụ cho cuộc đấu tranh thống nhất nước nhà, cho hòa bình thế giới. Chính vì thế cho nên tất cả những người làm báo (người viết, người in, người sửa bài, người phát hành, v. v.) phải có lập trường chính trị vững chắc. Chính trị phải làm chủ. Đường lối chính trị đúng thì những việc khác mới đúng được”¹. Chủ tịch Hồ Chí Minh có khá nhiều ý kiến về người làm công tác báo chí cách mạng, nhưng vấn đề hàng đầu mà Người đòi hỏi đối với các nhà báo là phải có phẩm chất chính trị vững vàng và đạo đức tốt. Người nhắc nhở: “Có người chỉ muốn làm cái gì để lưu danh thiên cổ cơ. Muốn viết bài cho ai, muốn đăng bài mình trên các báo lớn. Cái đó cũng không đúng... họ không thấy rằng: làm việc gì có ích cho dân, cho cách mạng đều là vẻ vang”². Theo Người, mỗi nhà báo cách mạng cần giữ vững định hướng chính trị trong hoạt động sáng tác của mình, đảm bảo nguyên tắc Đảng, giữ vững bản chất giai cấp công nhân, nâng cao tính tiên phong cách mạng vì nhân dân phục vụ. Báo chí không được cho mình tách rời hoặc đứng trên nhân dân và điều này khác xa với bản chất báo chí của giai cấp tư sản trong chế độ tư bản, chỉ phục

vụ cho một nhóm người, đại diện cho giai cấp thống trị, đối lập với đa số lợi ích của nhân dân lao động.

1.2. Viết đúng đối tượng và đúng mục đích, với ngôn ngữ rõ ràng, dễ hiểu

Trong nhiều bài viết của mình, Chủ tịch Hồ Chí Minh nhắc các nhà báo trước khi viết phải trả lời rõ “Viết cho ai? Viết để làm gì”. Đối tượng của báo chí là đại đa số quần chúng vì thế tác phẩm báo chí phải dễ hiểu, ngôn ngữ phải trong sáng. Bằng kinh nghiệm làm báo của mình, Người nghiêm khắc phê phán cách viết “rau muống kéo dây”, và khi sử dụng từ ngữ tránh căn bệnh “sính ngoại”, cần gìn giữ sự trong sáng của tiếng Việt. Người cũng khuyên nhà báo khi viết xong nên đưa cho những người xung quanh đọc và góp ý để sửa chữa. Xác định đối tượng của báo chí còn nhằm trả lời câu hỏi “Viết cái gì”, Chủ tịch Hồ Chí Minh yêu cầu nhà báo phải biết lựa chọn đề tài. Những người viết báo, khi lựa chọn nội dung và cách thức thể hiện của từng bài báo, cần phải căn cứ vào đối tượng, tùy theo trình độ của quần chúng mà tuyên truyền cho phù hợp. Nếu viết để phục vụ nhân dân thì phải chọn cái gì có lợi cho dân... Viết phục vụ nhân dân thì phải tôn trọng nhân dân và học tập nhân dân.

1.3. Thông tin một cách trung thực, khách quan, kịp thời

Báo chí là phương tiện tuyên truyền có sức lan tỏa lớn, tác động đến đông đảo bạn đọc vì thế trung thực là một tiêu chuẩn, yêu cầu quan trọng đối với mỗi nhà báo: “Không biết rõ,

* PGS.TS. Học viện Báo chí và Tuyên truyền.

hiều rõ, chớ nói, chớ viết. Khi không có gì cần nói, không có gì cần viết, chớ nói, chớ viết cần”³. Điều này một lần nữa được Chủ tịch Hồ Chí Minh nhấn mạnh tại Đại hội Nhà báo lần thứ III: “Viết phải thiết thực, nói có sách, mách có chứng, tức là nói các việc ấy ở đâu, thế nào, ngày nào, nó sinh ra thế nào, kết quả thế nào? Vài thí dụ: Chống tham ô, lãng phí thì nêu rõ ai tham ô, ai lãng phí, cơ quan nào tham ô, lãng phí cách thế nào, ngày tháng nào... chớ viết lung tung”⁴. Nhà báo phải là một con người có tri thức rất rộng và rất sâu, đặc biệt là có trách nhiệm cao với công việc của mình. Đưa thông tin chính xác và kịp thời về tình hình kinh tế xã hội, chủ trương đường lối của Đảng đến với bạn đọc vừa là trách nhiệm nặng nề, đồng thời cũng là công việc vẻ vang của người làm báo. Bác còn yêu cầu các nhà báo: “Không nên chỉ viết cái tốt, mà giấu cái xấu. Nhưng phê bình phải đúng đắn. Nêu cái hay cái tốt thì phải có chừng mực, chớ phóng đại... Phê bình phải phê bình một cách thật thà, chân thành”⁵. Và trong mọi trường hợp không thể viết báo vì mục đích vụ lợi, vì những mục đích cá nhân ích kỷ.

Theo Bác, nhà báo viết phải chân thực. Mỗi bài viết của phóng viên phải bắt nguồn từ thực tế cuộc sống, với những con số, những sự kiện đã được xem xét kiểm tra, chọn lọc. Vì thế để có được những tác phẩm hay, mỗi nhà báo cần lăn xả vào đời sống của nhân dân, thâm nhập thực tế, bởi vì chính thực tiễn cuộc sống chính là chất liệu phong phú tạo nên những tác phẩm báo chí có chất lượng, đi vào lòng người đọc và có sức sống bền bỉ. Trong thư gửi lớp viết báo đầu tiên Huỳnh Thúc Kháng, Người nói: “Muốn viết báo khá thì cần: 1. Gần gũi dân chúng, cứ ngồi trong phòng giấy mà viết thì không thể viết thiết thực; 2. Ít nhất cũng phải biết một thứ tiếng nước ngoài để xem báo nước ngoài mà học kinh nghiệm của người; 3. Khi viết xong một bài, tự mình phải xem lại ba bốn

lần, sửa chữa lại cho cẩn thận. Tốt hơn nữa, là đưa nhờ một vài người ít văn hóa xem và hỏi họ những câu nào, chữ nào không hiểu thì sửa lại cho dễ hiểu; 4. Luôn luôn học hỏi, luôn luôn cầu tiến bộ”⁶.

1.4. Tinh thần nghiệp vụ và giỏi ngoại ngữ

Chủ tịch Hồ Chí Minh quan niệm làm báo cũng là một nghề, có tiêu chuẩn, thao tác và quy trình nghiệp vụ cụ thể, đó là một nghề mà quần chúng nhân dân chính là những người thẩm định chính xác nhất về cả nội dung và hình thức. Để đáp ứng được yêu cầu đó những người làm báo là phải không ngừng nâng cao việc trau dồi chuyên môn nghiệp vụ. “Viết cũng như mọi việc khác, phải có chí, chớ giấu dốt, nhờ tự phê bình và phê bình mà tiến bộ. Quyết tâm thì việc gì khó mấy cũng làm được”⁷, và chính Người là một tấm gương mẫu mực cho các thế hệ nhà báo Việt Nam. Bài học của Chủ tịch Hồ Chí Minh về cách viết báo: “Bác bắt đầu viết những tin rất ngắn. Mỗi lần viết làm hai bản, một bản đưa cho báo, một bản thì giữ lại... Mỗi lần đều đem tin đã đăng trên báo so với bài mình đã viết, xem sai chỗ nào”⁸. Với tinh thần ấy, Người đã có những bài báo hay, có sức thuyết phục được người đọc chú ý. Việc những người làm báo có tinh thần học hỏi là điều quan trọng: “Chớ tự ái, tự cho bài của mình là “tuyệt” rồi. Tự ái tức là tự phụ, mà tự phụ là kẻ địch ngăn chặn con đường tiến bộ của chúng ta”⁹. Người làm báo học tập chính các đồng nghiệp, đồng thời, cần trau dồi thêm ngoại ngữ để học kinh nghiệm của các nhà báo nước ngoài: “Trong nghề làm báo ta có những kinh nghiệm của ta, nhưng ta cũng cần phải học thêm kinh nghiệm của các nước anh em”¹⁰. Chủ tịch Hồ Chí Minh căn dặn các cơ quan báo chí cần thật sự khuyến khích bạn đọc để mọi người góp ý kiến phê bình báo chí và việc phê bình này phải khách quan trung thực. Có phê bình nhằm chỉ ra cái hay cái dở thì những người làm báo mới có thể ngày càng hoàn

thiện, rèn ngòi bút của mình thêm “sắc bén” hơn, chất lượng của báo chí cũng vì thế mà được nâng cao, góp phần phát huy tốt vai trò tuyên truyền, giáo dục định hướng dư luận quần chúng.

2. Quan điểm của các chuyên gia về nhà báo hiện đại

Các chuyên gia ở đây bao gồm các nhà báo giàu kinh nghiệm, các nhà nghiên cứu và giảng dạy báo chí. Trên cơ sở quan điểm của Bác về các phẩm chất cần có của người làm báo, họ đã có sự cụ thể hoá hoặc nhấn mạnh những điểm nào đó cho phù hợp với tình hình thực tiễn.

Nhà báo Hà Đăng - Nguyên Tổng Biên tập Báo Nhân dân: *Nhà báo tốt phải là người có đạo đức, có tài năng và tự rèn luyện không ngừng trong cuộc sống cũng như nghề nghiệp.*¹¹

Nhà báo Nguyễn Quốc Uy - Nguyên Tổng Giám đốc Thông tấn xã Việt Nam: *Những tiêu chuẩn đầu tiên của một nhà báo giỏi là phải có bản lĩnh chính trị vững vàng, có kiến thức rộng và chuyên sâu về lĩnh vực mà mình phụ trách, có trình độ nghiệp vụ báo chí sắc sảo và có nhân cách (trung thực, dũng cảm, công tâm...) và biết ngoại ngữ, nhất là trong bối cảnh hội nhập quốc tế.*¹²

Giáo sư Ia.N. Zasurski- Nhà báo nổi tiếng thế giới, người có hơn 40 năm làm Chủ nhiệm khoa Báo chí Trường Tổng hợp quốc gia Mat-xcova mang tên M.V. Lô-mô-nô-xốp: *Nhà báo không chỉ là người cung cấp thông tin mà còn phải là người phân tích thông tin sâu sắc và thuyết phục để công chúng hiểu rõ bản chất vấn đề, sự việc; từ đó tạo dựng lòng tin, hình thành quan điểm, thái độ của họ.*

Có không ít người cho rằng, trong bối cảnh bùng nổ thông tin như hiện nay tất yếu sẽ nảy sinh mâu thuẫn giữa việc đưa tin nhanh và việc phân tích thông tin một cách

kỹ lưỡng. Song thực tế cho thấy, sẽ không có mâu thuẫn như vậy nếu nhà báo là người có trình độ cao. Từ “trình độ” ở đây cần hiểu theo nghĩa rộng, tức là *có khả năng tư duy sắc sảo, nhạy bén; có kiến thức văn hoá-xã hội sâu rộng; tinh thông nghiệp vụ báo chí.*

Nhà báo hiện đại nên là nhà báo-chuyên gia. Anh ta phải là chuyên gia trong lĩnh vực mà mình theo dõi và phản ánh. Chúng ta có nhà báo kinh tế, nhà báo thể thao, nhà báo môi trường, v.v. Nếu không am hiểu sâu sắc về các lĩnh vực liên quan, nhà báo không thể nào có sự phân tích thấu đáo những thông tin mà mình chuyển tải tới công chúng.¹³

Vladimir Zdorovega - nhà báo, nhà nghiên cứu báo chí U-crai-na: *Tính chuyên nghiệp trong công tác báo chí hôm nay là một khái niệm bao quát và đa nghĩa. Nó bắt đầu từ nhận thức sâu sắc của con người về thiên chức của truyền thông đại chúng, đòi hỏi nắm vững một tổng thể kỹ năng viết sáng tạo. Không những thế, nhà báo hôm nay còn là nhà doanh nghiệp, nhà quản lý biết tính toán, biết bán sản phẩm của mình, tìm nguồn quảng cáo có lợi.*¹⁴

Fatymina V.D., Giảng viên Khoa Báo chí Đại học Quốc gia Rostov (Nga): *Nhà báo hiện đại cần:*

- *Thành thạo trong lĩnh vực quan hệ xã hội.* Đây là khả năng làm việc trong một nhóm, phối hợp với các đồng nghiệp vượt qua những xung đột. Nói cách khác là khả năng giao tiếp trong quá trình giải quyết các nhiệm vụ được giao. Bên cạnh đó, do sự gia tăng xu thế quốc tế hoá trong thế giới hiện đại, nhà báo phải giao tiếp với nhiều nhóm công chúng mục tiêu khác nhau có đặc điểm văn hoá xã hội khác nhau, nên ngày càng trở nên quan trọng việc *nhà báo phải được trang bị kiến thức về bản sắc tinh thần và văn hoá của các dân tộc, các nhóm trong xã hội và ngoại ngữ.*

- Thành thạo các phương tiện thông tin mới. Nhà báo bắt buộc phải biết sử dụng các công nghệ mới trong thông tin và truyền thông.

- *Nắm được những kiến thức cơ bản của marketing-quản trị*, vì nhà báo phải định vị thị phần của mình đối với tờ báo, hay chương trình phát thanh, truyền hình để đáp ứng được khách hàng và thu hút được quảng cáo.¹⁵

GS. TS. Tạ Ngọc Tấn - Tổng Biên tập Tạp chí Cộng sản, nguyên Giám đốc Học viện Báo chí và Tuyên truyền:

- *Nhà báo phải là người làm mới nguồn thông tin*, cung cấp thông tin ở những tầng ý nghĩa mới thông qua phân tích, bình luận, hướng dẫn nhận thức của công chúng.

- *Người làm báo phải là người có trình độ chuyên nghiệp cao*, có khả năng tiếp cận, khai thác những nguồn thông tin có tính phát hiện riêng có, sử dụng được những phương pháp tốt nhất, những phương tiện kỹ thuật hiện đại nhất để chuyên tải thông tin của mình đến với công chúng. Đặc biệt, sự tích hợp các loại hình phương tiện thông tin trong những kênh truyền thông hiện nay càng đòi hỏi nhà báo phải có khả năng xử lý được những tình huống kỹ thuật đa dạng, đa loại hình phương tiện.

- *Nhà báo phải trở thành người đối thoại*, người biết chấp nhận ý kiến của công chúng và có khả năng thuyết phục công chúng bằng thông tin, sự phân tích, lý giải của mình. Nhà báo cũng là người phải biết mở ra cho công chúng những cơ hội để tham gia trực tiếp vào hoạt động báo chí, khai thác được những thành tựu của quá trình “xã hội hóa báo chí” để làm phong phú cho sản phẩm báo chí của mình, của cơ quan mình.

- *Nhà báo phải giành được sự tín nhiệm cao*. Sự tín nhiệm này bao gồm cả sức mạnh thu hút của thương hiệu của cơ quan báo chí và uy tín cá nhân của mỗi nhà báo. Trong thế giới hỗn loạn bởi vô số nguồn thông tin, báo chí hiện đại phải thể hiện tính chính xác, công bằng, khách quan, mang lại cho công chúng nhiều hiểu biết mới,

giúp cho công chúng nhận thức đúng đắn và hành động hợp lý, có hiệu quả. Chỉ có như vậy mới giữ được người đọc, người nghe, người xem. Đặc biệt, trong nền kinh tế thị trường, sự tín nhiệm của công chúng quyết định vị trí của các sản phẩm báo chí.¹⁶

3. Một số điều rút ra

Trên cơ sở tổng hợp ý kiến của các chuyên gia; đồng thời dựa vào những cảm nhận của cá nhân, chúng tôi cho rằng, nhà báo Việt Nam hiện đại cần có những phẩm chất sau đây:

Thứ nhất, phải có bản lĩnh chính trị vững vàng.

Chúng ta đều biết: Nền báo chí Việt Nam là nền báo chí cách mạng. Các cơ quan báo chí đều nằm dưới sự quản lý của Đảng và Nhà nước ta. Chức năng, nhiệm vụ của báo chí nước ta là “tiếng nói của Đảng, Nhà nước, của tổ chức chính trị - xã hội và là diễn đàn của nhân dân”. Chủ tịch Hồ Chí Minh từng căn dặn: “Cán bộ báo chí cũng là chiến sỹ cách mạng. Cây bút, trang giấy là vũ khí sắc bén của họ”¹⁷. Suy rộng ra, nhà báo Việt Nam đồng thời là nhà chính trị, người chiến sỹ hoạt động trên lĩnh vực tư tưởng-văn hoá của Đảng. Chính vì thế, nếu không bản lĩnh chính trị vững vàng, nhà báo khó có thể hoàn thành nhiệm vụ tuyên truyền, bảo vệ chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; đấu tranh chống lại những quan điểm thù địch, sai trái trong bối cảnh kẻ thù đang tiến hành “diễn biến hoà bình” với nhiều phương cách, thủ đoạn ngày càng tinh vi, phức tạp như hiện nay.

Để trau dồi bản lĩnh như vậy, nhà báo chúng ta cần nắm vững và lấy chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh làm ánh sáng dẫn đường; lấy độc lập, tự do của dân tộc, hoà bình, hạnh phúc của nhân dân, sự giàu mạnh, phồn vinh của đất nước làm động lực và lý tưởng phấn đấu.

Thứ hai, nhận thức đầy đủ, sâu sắc và tuân thủ nghiêm túc các chuẩn mực về đạo đức nói chung, đạo đức nghề báo nói riêng.

Nhà báo phải có đạo đức trong sáng, phải thực hiện đầy đủ trách nhiệm xã hội và nghĩa vụ công dân của mình; tuân thủ pháp luật, trong đó có Luật Báo chí, tự giác làm theo các quy định trong “Quy định về đạo đức nghề nghiệp của người làm báo”. Nhà báo phải tuyên truyền cổ vũ và bảo vệ cái tốt, cái đẹp; phản bác và diệt trừ cái xấu, cái ác. Cuộc sống cũng như hoạt động nghề nghiệp của nhà báo phải góp phần làm cho quan hệ giữa người với người trong xã hội ngày càng tốt đẹp, nhân văn.

Thứ ba, có phong kiến thức văn hoá-xã hội sâu rộng và không ngừng được bổ sung, cập nhật.

Thời đại ngày nay là thời đại bùng nổ thông tin, thời đại của kinh tế tri thức. Trình độ của công chúng không ngừng được nâng cao. Do đó, nhà báo cần phải liên tục trau dồi, tích lũy kiến thức văn hoá-xã hội để trở thành người có tầm hiểu biết rộng lớn. Có như vậy, các tác phẩm mới đủ độ sâu, mới đạt tới các giá trị văn hoá để chinh phục công chúng.

Bên cạnh đó, nhà báo là người của công chúng, làm ra tác phẩm cho đại chúng. Phải có kiến thức văn hoá-xã hội đủ sâu rộng, giao tiếp thành công với nhiều loại đối tượng công chúng khác nhau, với trình độ nhận thức khác nhau, hoạt động trong nhiều lĩnh vực khác nhau; từ đó tạo ra những tác phẩm báo chí có chất lượng phục vụ lợi ích của các nhóm công chúng khác nhau.

Dù được đào tạo chuyên sâu về bất cứ lĩnh vực nào thì nhà báo cũng phải có kiến thức về nhiều ngành khoa học liên quan khác. Có lẽ đây là lý do nhiều nước trên thế

giới ưu tiên đào tạo nghề báo cho những người đã có một bằng đại học.

Trong số các kiến thức về văn hoá-xã hội, không thể không kể đến kiến thức về ngôn ngữ học. Ngôn ngữ là phương tiện chuyên tải thông tin đặc biệt quan trọng, trong nhiều trường hợp thậm chí là duy nhất, của nhà báo. Vì thế nhà báo phải nắm vững các kỹ năng sử dụng ngôn từ để bảo đảm tính hiệu quả cao của hoạt động truyền thông.

Thứ tư, có trình độ chuyên môn nghiệp vụ cao.

Trình độ chuyên môn nghiệp vụ thể hiện ở tất cả các khâu trong quá trình thực hiện một tác phẩm báo chí: từ thu thập tư liệu, xử lý thông tin, giao tiếp với nguồn tin, sử dụng các phương tiện kỹ thuật trợ giúp cho đến việc viết văn bản báo chí, v.v. Nhà báo được giao nhiệm vụ gì thì phải thành thạo tất cả các kỹ năng có liên quan để hoàn thành nhiệm vụ đó: có thể là kỹ năng của phóng viên, có thể là của biên tập viên, có thể là người quản lý toà soạn, v.v. Và khi sản phẩm báo chí đến với công chúng, họ có thể đánh giá chính xác nhà báo có phải là người có tay nghề cao hay không, nói cách khác, có chuyên nghiệp không.

Bên cạnh đó, như chúng ta đã biết, trong thời đại bùng nổ thông tin như ngày nay, khi việc hình thành các tập đoàn truyền thông đã trở thành xu hướng không thể đảo ngược và sự xuất hiện các cơ quan báo chí đa loại hình (mà trong đó không thể thiếu loại hình đa phương tiện là tờ báo Internet) cũng trở thành tất yếu, thì nhà báo, về mặt chuyên môn nghiệp vụ phải là người “đa chức năng”. Nếu như trước đây, nhà báo chỉ chuyên chụp ảnh, hoặc chỉ chuyên viết tin, bài cho báo in, hoặc chỉ chuyên quay phim cho truyền hình hoặc chỉ chuyên biên tập cho phát thanh, v.v. thì hiện nay tính chuyên biệt hoá như vậy không còn thích ứng nữa. Việc đài truyền hình có báo in, báo Internet,

đài phát thanh có báo in, báo hình, báo Internet, báo in có thêm phiên bản điện tử trên Internet, v.v. cùng với sự tương tác chặt chẽ giữa các cơ quan báo chí đã khiến cho diện mạo các nhà báo hiện đại làm việc ở đó thay đổi căn bản. Nhà báo có thể tham gia vào việc thực hiện các tác phẩm thuộc các loại hình báo chí khác nhau: quay phim, chụp ảnh, viết bài, dàn dựng, lồng ghép âm thanh, v.v. Mặt khác, do sự cạnh tranh thông tin ngày càng gay gắt mà nguồn nhân lực ngày càng hạn chế, nhà báo hiện đại không thể chỉ hoàn tất một khâu trong quá trình thực hiện một tác phẩm báo chí mà phải thực hiện trọn vẹn tất cả các công đoạn trong quá trình này, tức là có tính độc lập rất cao khi tác nghiệp.

Ngoài ra, trình độ chuyên môn nghiệp vụ còn thể hiện ở chỗ nhà báo phải là chuyên gia trong lĩnh vực mà mình theo dõi và phản ánh. Nhà báo kinh tế phải có chuyên môn sâu về kinh tế, nhà báo môi trường phải là chuyên gia về môi trường, nhà báo thể thao phải có kiến thức sâu sắc về thể thao, v.v.

Những yếu tố nói trên đòi hỏi nhà báo hiện đại phải được đào tạo hết sức bài bản, kỹ lưỡng về chuyên môn nghiệp vụ và liên tục được bồi dưỡng nâng cao để theo kịp yêu cầu của thực tiễn.

Thứ năm, có khả năng giao tiếp tốt.

Nhà báo thường xuyên phải tiếp xúc với nhiều người, thuộc nhiều tầng lớp, với nhiều trình độ nhận thức, nhiều dạng lợi ích và nhu cầu thông tin; do vậy nhà báo phải có kỹ năng giao tiếp tốt để nhận được sự hợp tác, đồng thuận; trên cơ sở đó, hoàn thành nhiệm vụ của mình. Trước hết, nhà báo cần giao tiếp tốt với công chúng-những người sẽ đón nhận và chịu sự tác động từ tác phẩm của mình. Kế đó, phải giao tiếp tốt với nguồn tin, đồng nghiệp, với cấp trên-những

người góp phần làm nên thành công của tác phẩm báo chí.

Khả năng giao tiếp, ở mức độ nào đó, thể hiện tầm vóc văn hoá của nhà báo. Những hành vi ứng xử dựa trên sự tôn trọng đối tác, tôn trọng người đối thoại, tôn trọng nghề nghiệp và hình ảnh của bản thân mình luôn hàm chứa những giá trị văn hoá không nhỏ và góp phần tạo dựng chân dung nhà báo như một nhà văn hoá. Thực tế cả trong nước và ngoài nước đều cho thấy, các nhà báo lớn, có tên tuổi thường đồng thời là những nhà văn hoá đích thực với ý nghĩa trọn vẹn của từ này.

Thứ sáu, phải có khả năng ứng dụng tốt các thành quả của khoa học-công nghệ trong tác nghiệp và giỏi một ngoại ngữ thông dụng.

Hiện nay, hoạt động báo chí không thể tách rời các sản phẩm của khoa học - công nghệ, đặc biệt là công nghệ thông tin. Do đó, nhà báo phải có kiến thức vững vàng về công nghệ thông tin, sử dụng thành thạo các thiết bị kỹ thuật phục vụ tác nghiệp. Bên cạnh đó, nhà báo phải thành thạo một ngoại ngữ thông dụng, nhất là tiếng Anh (theo các chuyên gia, hiện hơn 80% các giao dịch trên thế giới diễn ra bằng tiếng Anh và phần lớn các thông tin trên Internet được chuyển tải qua tiếng Anh). Bác Hồ từng nói: *"Trong nghề làm báo, ta có kinh nghiệm của ta, nhưng ta cũng cần phải học thêm kinh nghiệm của các nước anh em. Muốn thế thì những người làm báo ít nhất cũng cần biết một thứ tiếng nước ngoài"*.¹⁸ Thực tế cho thấy, ngoại ngữ là phương tiện quan trọng giúp nhà báo mở mang tri thức mọi mặt, học hỏi kinh nghiệm của báo chí nước ngoài, mở rộng và nâng cao chất lượng hoạt động nghề nghiệp; qua đó, hội nhập hiệu quả và đạt tới đẳng cấp quốc tế.

Thứ bảy, có kiến thức nhất định về kinh tế báo chí.

Trong nền kinh tế thị trường, báo chí cho dù có là sản phẩm văn hoá đặc biệt thì vẫn là hàng hoá mang giá trị kinh tế và chịu sự cạnh tranh quyết liệt theo đúng các quy luật của thị trường. Do vậy, kiến thức kinh tế sẽ giúp nhà báo đóng góp hiệu quả hơn vào việc phát triển thị phần của sản phẩm báo chí mà mình tạo ra, từ đó, phát triển chính cơ quan báo chí. Và chức vụ của nhà báo trong cơ quan báo chí càng cao thì kiến thức về kinh tế báo chí lại càng quan trọng.

Chú thích

¹ Hồ Chí Minh, 1996. *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, t. 8, tr. 414.

² Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđd*, t. 9, tr. 413.

³ Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđd*, t. 4, tr. 526.

⁴ Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđd*, t. 7, tr. 120.

⁵ Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđd*, t. 6, tr. 444.

⁶ Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđd*, t. 5, tr. 626.

⁷ Hồ Chủ tịch với báo chí. Phân hội nhà báo Thành phố Hồ Chí Minh xuất bản năm 1980, tr. 42.

⁸ Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđd*, t. 9, tr. 416.

⁹ Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđd*, t. 10, tr. 616

¹⁰ Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđd*, t. 9, tr. 415.

¹¹ Hà Đăng, 2005. Nhà báo-đức, tài và sự tự rèn luyện, trong: “80 năm báo chí cách mạng Việt Nam-những bài học lịch sử và định hướng phát triển”, Kỷ yếu Hội thảo khoa học quốc gia, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, tr. 64-76.

¹² Nguyễn Quốc Uy, 2008. Bồi dưỡng nghiệp vụ báo chí -nhìn từ thực tiễn ở thông tấn xã Việt Nam, trong: “Báo chí và truyền thông đại chúng-đào tạo, bồi dưỡng trong thời kỳ hội nhập”, Kỷ yếu Hội thảo khoa học quốc tế, Nxb. Lý luận chính trị, Hà Nội.

¹³ Hoàng Anh, Những suy nghĩ tâm huyết của Giáo sư Ia.N. Zasurxki về nghề báo, Tạp chí *Lý luận chính trị và truyền thông*, số 1/2010, tr. 114-115.

¹⁴ Владимир ЗДОРОВЕГА: ПОДГОТОВКА ЖУРНАЛИСТОВ: ВЗГЛЯДЫ СО СТОРОНЫ И ИЗНУТРИ, «Зеркала недели» № 39 (312) 7-13 октября 2000.

¹⁵ В.Д.Фатымина: Журналистское образование в Германии в XXI веке: проблемы и перспективы, edu.of.ru/attach/17/1611.doc

¹⁶ Tạ Ngọc Tấn, 2008. Đào tạo nhà báo-một cách nhìn từ xu hướng phát triển truyền thông hiện đại, trong: “Báo chí và truyền thông đại chúng-đào tạo, bồi dưỡng trong thời kỳ hội nhập”, Kỷ yếu Hội thảo khoa học quốc tế, Nxb. Lý luận chính trị, Hà Nội, tr. 311-318.

¹⁷ Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđd*, t.10, tr. 616.

¹⁸ Trích Bài phát biểu của Hồ Chủ Tịch tại Đại hội lần thứ II Hội Nhà báo Việt Nam năm 1959.

Tài liệu tham khảo

1. Trịnh Kim Anh, 2010. *Từ quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh về báo chí, nghĩ về trách nhiệm của người làm báo hôm nay*, Kỷ yếu Hội thảo khoa học quốc gia “Di sản Hồ Chí Minh với sự nghiệp đào tạo cán bộ lý luận chính trị và truyền thông”, Học viện Báo chí và Tuyên truyền - Bảo tàng Hồ Chí Minh, tr. 91-98.

2. “Báo chí và truyền thông đại chúng-đào tạo, bồi dưỡng trong thời kỳ hội nhập”, Kỷ yếu Hội thảo khoa học quốc tế, Nxb. Lý luận chính trị, Hà Nội, 2008.

3. Erich Fikhtelius, 2002. *10 bí quyết kỹ năng nghề báo*, Nxb. Lao động, Hà Nội.

4. Loic Hervouet, 1999. *Viết cho độc giả*, (Lê Hồng Quang dịch), Hội Nhà báo Việt Nam.

5. Hồ Chí Minh, 1996. *Toàn tập*, T. 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.

6. “80 năm báo chí cách mạng Việt Nam-những bài học lịch sử và định hướng phát triển”, Kỷ yếu Hội thảo khoa học quốc gia, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2005.

7. Tạp chí *Lý luận chính trị và truyền thông*, số 1/2010.

8. “Truyền thông đại chúng Việt Nam trong xu thế hội nhập hiện nay”, Kỷ yếu Hội thảo khoa học quốc gia, Học viện Báo chí và Tuyên truyền 2007.

9. Владимир ЗДОРОВЕГА: ПОДГОТОВКА ЖУРНАЛИСТОВ: ВЗГЛЯДЫ СО СТОРОНЫ И ИЗНУТРИ, «Зеркала недели» № 39 (312) 7-13 октября 2000.

10. В.Д.ФАТЫМИНА: ЖУРНАЛИСТСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В ГЕРМАНИИ В XXI ВЕКЕ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ, edu.of.ru/attach/17/1611.doc

